

انتشارات تنعيم

○ فرش دستباف ترکمن بازنقاب خلاقیت و هنر
○ پریسا اکبری

سرشناسه:	اکبری، پریسا؛ ۱۳۶۱.
عنوان و نام پدیدآور:	فرش دستباف ترکمن بازتاب خلاقیت و هنر / پریسا اکبری.
مشخصات نشر:	گرگان، تنعیم.
مشخصات ظاهری:	۱۱۲ ص.: مصور (بخشی رنگی).
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۴۱۳-۳۸-۸
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
موضوع:	قالی و قالی بافی -- ایران -- بندر ترکمن
موضوع:	<i>Carpets -- Iran-- Bandar Turkmen (Iran)</i>
موضوع:	قالی و قالی بافی -- ایران -- بندر ترکمن -- زمینه و موضوع
موضوع:	<i>Carpets -- Iran-- Bandar Turkmen -- Themes, motives</i>
موضوع:	قالی و قالی بافی -- ایران -- بندر ترکمن -- طراحی
موضوع:	<i>Carpets -- Iran-- Bandar Turkmen -- Design</i>
موضوع:	قالیچه های ترکمنی
موضوع:	<i>Rugs, Turkmen</i>
موضوع:	دست بافی -- ایران -- بندر ترکمن
موضوع:	<i>Hand weaving -- Iran -- Bandar Turkmen</i>
موضوع:	ترکمنان -- هویت قومی
موضوع:	<i>Turkmen -- Identity</i>
رده بندی دکره:	۳۹۵ / الف ۹ / NK۲۸۰۹
رده بندی دیویی:	۴۲ / ۷۴۶ / ۷۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی:	۶۰۰۶۵۹۵

فرش دستباف ترکمن بازتاب خلاقیت و هنر

تألیف: پریسا اکبری

ویراستاری: دکتر افشین بزی

طراح جلد: پریسا اکبری

ناشر: نشر تنعیم، گرگان

چاپ: سراج

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

قطع: وزیری

تعداد صفحات: ۱۱۲ صفحه

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۱۳-۳۸-۸

همه حقوق این اثر برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

۴۷۱۶ - ۳۷۸ - ۰۹۳۵

فرش‌های ترکمن، گنجینه گرانبهایی از تاریخ، آداب و سنن آنان به شمار می‌روند. بنابر گفته محققان دستبافته‌های این مردمان در واقع خزانه‌ای سرشار از اطلاعات تاریخی و قوم‌شناسانه و حاوی مفاهیم عمیق از محیط اطراف و زندگی آنها می‌باشد. این فرش‌ها و دستبافته‌ها به دلیل استفاده از رنگ‌ها و نقوش خاص در آنها در میان محققان از شهرتی جهانی برخوردارند. بافندگان فرش ترکمن بیشتر به صورت ذهنی نقوش را بافته و اکثراً طرح‌های ساده شده می‌باشند. بیشتر نقوش و ترکیب‌بندی نقش مایه‌ها بر اساس یک سبک تولید شده و کمتر دستخوش تغییر شده‌اند.

هنرهای دستی، خصوصاً فرش، حاوی جلوه‌های تصویری غنی از میراث فرهنگی بسیار کهن هر قوم حتی تا قبل از تاریخ است. این هنرها از دیرباز با زندگی اقوام کوچ نشین عجین شده و جزء ملزومات زندگی آنها و حتی گرداننده چرخ اقتصادی آنها محسوب می‌شود. گنجینه‌هایی که نسل اندر نسل و سینه به سینه در میان مردم این سرزمین باقی مانده و منتقل شده است؛ حافظانش مردان و زنان کهنسالی هستند که قلب و ذهنشان ملامال از آنهاست. شهرت و آوازه دستبافته‌های ترکمن اقصی نقاط عالم را در نور دیده و رنگ‌ها و نقش‌هایی که توسط زنان بافنده آن بافته شده، باعث شگفتی محققان قرار گرفته است. این نقوش آینه تمام نمای زندگی فرهنگی قومی هستند که صحرا آنها را با طبعی دوگانه قرار داده است؛ طبیعتی مقاوم و خشن همراه با سرشتی ظریف که در دستبافته‌ها، سوزن دوزیها و جواهرات این قوم تجلی می‌یابد.

در فصل اول به باورهای اعتقادی قوم ترکمن پرداخته و ضمن معرفی استان، به معرفی قوم ترکمن و دین آنها قبل از اسلام و بعد از اسلام و توتم‌گرایی و شمن‌گرایی پرداخته شده است.

در فصل دوم به دستبافته‌های ترکمن و پیشینه آنها پرداخته شده و همچنین انواع بافته‌های ترکمن را مورد بررسی قرار داده است.

در فصل سوم به نقوش ترکمن در قالی‌ها، گلیم‌ها، گبه‌ها، و سایر زیراندازها پرداخته شده و ضمن توضیح کلی در مورد نقوش ترکمن درباره منشاء نقوش نیز مطالبی ارائه شده و از نظر ساختار و طرح‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین به نمادشناسی رنگ در این فرش‌ها پرداخته شده است.

در فصل چهارم نقوش جانوری را در میان دستبافته‌های ترکمن بررسی کرده که ضمن توضیح کلی در مورد نقوش جانوری و نام بردن مهم‌ترین نمادپردازی آنها پرداخته و برای سهولت کار، نقوش را به سه دسته: حشرات، پرندگان و جانوران تقسیم بندی شده و در قسمت پایان نتایج حاصل از بررسی این نمونه و نقوش ارزیابی شده است.

فهرست مطالب

۳	پیشگفتار
۱۱	۱-۱- جغرافیای اقلیمی
۱۳	۱-۲- قوم ترکمن
۱۸	۱-۳- دین ترکمن ها
۱۸	۱-۴- دین ترکمن ها قبل از اسلام
۱۸	۱-۵- توتم گرایی
۱۹	۱-۶- شمن گرایی (shamanism)
۲۱	۲-۱- تاریخچه فرش
۲۳	۲-۲- پیشینه فرش ترکمن
۲۷	۲-۳- فرشینه ترکمن
۲۸	۲-۴- انواع بافته های فرش
۳۲	۲-۵- قالیبافی و نقش زنان ترکمن
۳۴	۲-۶- آواز زنان قالیباف
۳۷	۳-۱- تاریخچه نقوش ترکمن
۴۸	۳-۲- نماد شناسی رنگ در فرش های ترکمن
۵۱	۳-۳- ساختار طرح فرش های اصلی
۵۲	۳-۴- معرفی نقوش ترکمن
۵۹	۳-۵- فرش انگسی (انسی)
۶۰	۳-۶- طرح انگسی ها
۶۳	۳-۷- نقش های موجود در انگسی ها
۷۰	۳-۸- نماز لیق ها (جانمازها)
۷۱	۳-۹- انواع نماز لیق ها
۷۲	۳-۱۰- کعبه نماز لیق
۷۳	۳-۱۱- نقش های موجود در کعبه نماز لیق ها
۷۵	۳-۱۲- آیات لیق
۷۷	۳-۱۳- فرشینه ها
۷۷	۳-۱۳-۱- آسمالیک ها و چووال ها
۷۹	۳-۱۳-۲- قاپی لیق یموت
۸۰	۳-۱۳-۳- پستی و قارچین
۸۱	۳-۱۴- اهمیت نقوش جانوری
۸۴	۳-۱۴-۲- مهم ترین نقوش حیوانی، مفهوم و کاربرد آنها
۸۴	۳-۱۴-۱- نقش ستر
۸۴	۳-۱۴-۲- نماد حیوانات شکاری نظیر عقاب و قوش

۸۶	۳-۲-۴- نقش قوچ یا شاخ قوچ
۸۷	۳-۴- انواع نقوش جانوری در دست بافته های پرزدار
۸۷	۳-۴-۱- نقوش حیوانی
۹۴	۳-۴-۲- نقوش حشرات
۹۸	۳-۴-۳- نقوش پرندگان
۱۰۱	۳-۴-۴- دستبافته های بدون پرز شامل گلیم، نمد
۱۰۱	۳-۴-۵- گونه های مختلف نمد های اصیل ترکمنی
۱۰۵	۳-۴-۶- منابع الهام نقش های اصیل ترکمن در نمد
۱۰۶	۳-۴-۷- انواع نقوش جانوری در دستبافته های بدون پرز دار شامل گلیم و نمد
۱۰۶	۳-۴-۷-۱- انواع نقوش شاخ قوچی
۱۰۶	۳-۴-۷-۲- نقوش پستانداران از یک
۱۰۷	۳-۴-۷-۳- نقوش در عقرب (ساری ایچان)
۱۰۸	۳-۴-۷-۴- نقوش ماهی / نماد
۱۰۹	فهرست منابع